

ЧОМУ ЛЮБЛЮ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ?

Чому люблю свій рідний край?

НАПИСАВ

о. Андрій Мельник

diasporiana.org.ua

Привіт Україні

Привіт Тобі, Скорбна Мати-Україно!

На крилах тужливої думки лину до Тебе, моя кохана батьківщино, мій чарівний рідний краю, моя Україно!

Ти люба страднице стала сьогодні невольницею, рабинею, обдерта з краси і слави, стоїш голодна і нага, хоч колись твої чорноземи годували — майже цілу Європу. Я лину духом до тебе під проводом трьох духових сестричок, якими є віра, надія і любов. Ці три райські квіти, які виростили в моїй душі, а зійшли з неба, стали провідницями мого життя. Вони немов три зірки світять мені, як і кожній людині від світанку життя аж до його сумерку.

Моя кохана батьківщино! Ти вірою зростала, надією жила, а любов'ю кріпшала, багатіла.

Ти сьогодні залишилась надалі країною моєї віри, надії і любови, хоч ворог твоєї і моєї волі шаліє на твоїх чорноземах, степах і горах. Мене щоденно питає серце, чи придуть до нас дні слави і величі народу, чи з'являться геройські вожді, борці, які колись розносили нашу славу по всій Європі, такі як геройський князь Олег, перед котрим дрижали сумежні народи Півдня і Заходу, і не відважилися приймати боїв орди Сходу, такі як славний завойовник Святослав, який поставив був колись граничні стовпи своєї держави на Уралі, Каспії, Персії, Арабії і Греції? Його клич: "Іду на вас!" — був бичем для воро-

жих полчищ. Чи прийдуть такі великі реформатори, як князь Володимир Великий або Ярослав Мудрий, який як перший серед слов'янського світу склав правничий кодекс "Руська Правда", або чи встануть до бою за твою волю нові лицарі на взір дружинного лицарства Володимира Мономаха, Ігоря, Романа, Ярослава Осмомисла, Данила, Льва, Юрія, що своїми грудьми і сталевими серцями захищали колись границі рідного краю, або на взір козацького лицарства під проводом славних гетьманів, які колись приборкували шляхетські забаганки і насильства та змітали їх з української землі. Чи з'явиться такий геройський син народу, як колись гетьман Богдан Хмельницький, який з кличем: вітай вільна земле, вільний народе! — станув перед брамами Варшави, як у давнину картагінський вожд Ганнібаль станув перед брамами Риму?

І справді, в новітніх часах повстало за волю народу славне Січове Стрілецтво, геройські борці Української Галицької Армії, Української Народньої Республіки, а в сьгоднішній атомічній добі зірвалися до боротьби лицарі УПА. Ці останні борці — не бандити, як їх ворог називає. Вони не хотіли скоритися перед ворогом. Перед ними стало до вибору: або ворожа неволя і невольничі кайдани, або воля особиста і воля народу. Вони не хотіли зрадити батьківщини і склали заяву, що радше смерть, як неволя і служба катові батьківщини.

Моя кохана батьківщино! Якже ж тебе не любити? Ти ж мене і мій нарід як рідна мати кормила, я дихав твоїм повітрям, я вмивався тво-

їми росами, я купався в твоїх водах. Моя душа багатіла принадами твоєї краси, твоїх чарів. Голод душі за тобою не вгасає, чуже сонічко так мене не гріє як твоє, чужа пісня так мене не чарує, не пестить, не голубить, як наша рідна, там на твоїх рідних землях птички веселіше співають, вітаючи ранки радісними, а прощаючи вечорі сумними пеанами.

І цими словами вітаю тебе рідна земле, кохана моя батьківщино!

Любов рідної землі

Німецький геніяльний поет, Фр. Шіллер, у своїй драмі "Вільгельм Тель", заявив устами героя драми: "На тебе, дорога батьківщино споглядаю, бо там є джерело твоєї сили"!

Так! Там є джерело її сили, але й теж джерело моєї сили. Я радію її славою і красою. Я могутню всіми її досягненнями.

Її природа злучила навіть всі створіння якимсь таємничим вузлом любови з грудкою землі. Кожен кусень землі батьківщини має свої питомі рослини, квіти і дерева. Бо інакше виглядає рістня гір, інакше низів, а ще інакше степів. І кожна смуга має теж питомі роди тварин. А всі вони тужать за своєю країною, за правдивою батьківщиною, коли примушені її залишити. Наприклад, знані всім канарки замкнені в клітках, з туги за своєю батьківщиною виводять тужливі, мелянхолійні трелі. А наші перелетні птиці радіють весною, коли вона надходить і, повертаючи з теплих країн, де зимували, з веселим співом розводять

своє потомство. Та коли залишають свій край в перелеті до теплих країн, сумною піснею його прощають. Нераз у житті мав я нагоду прислухатися як зі журливим співом відлітали журавлі у вирій. О, нераз я співчував з ними, коли вони му-сіли розпрощатися зі своїм гніздечком, де розвели своє потомство.

Та коли приходилося залишати рідну землю, біль за нею не давав переступити порога. Кілька разів споглядав я за своєю рідною хатиною, споглядав зі сльозами в очах на свою церковцю, на своє господарство, а на границі рідної оселі падав на землю і цілував її гаряче. Такі прощання бували звичайно криком розпуки. Я вперше в 1894 року бачив, як у моєму родинному селі прашалася сусідська родина, емігруючи до Бразилії. Як шостирічна дитина глядів я, як емігруюча родина прощалася з плачем з родиною, зі сусідами, як цілувала свою хату, будинки, як з городу брала до мішочка пригорщу рідної землі, а після сього всі члени родини падали на землю і цілували її, та перехрестившись, від'їжджали.

І вже тоді зрозумів я біль і жаль за рідною землею, а цей спомин залишився в моїй пам'яті до сьогодні. Я в той час відчув любов до грудочки рідної землі, якої великої вона вартости.

Бо людина зв'язана зі своєю батьківщиною матеріально і духово. Край, де стояла наша колиска, де ми як діти виростили і мріяли про щастя; край наших дитячих забав і мрій, край наших друзів, наших найкращих радощів і наших перших терпінь, лежить у нас на дні душі незабутньо на ціле життя. І хоч багатьом судилося

виїхати на чужину, однак їх думки все таки повертаються в рідний край, а біль після втрати рідного краю — землі наших предків болюче відчуває скривавлене серце.

Грудочка рідної землі має в собі якусь невисказану, притягальну силу, якийсь нечуваний чар і до глибин проймаючою любов'ю промовляє до нашої душі, до нашого серця. Де вона не була б, чи в горах, чи на долах, чи на дні рік, ставів чи озер — всюди її зустрічаємо з палкою любов'ю.

Чому ж воно так? Чим вона нас чарує? Що за сила нас захоплює? — О, вона дорога, безцінна, бо просякла потом і кров'ю наших предків. На ній стоять наші церкви, розгорнулися цвинтарі з могилками наших рідних, стоять доми, де ми вперше побачили світло сонця. Там стоять могили наших борців, що, змагаючися за добро і щастя народу, у ній спочили. А нарід без власної землі не є народом.

Розказують, що коли перші галицькі емігранти прибули на широкі низи ріки Міссісіппі, почувли, як сумно і тужно співали німецькі переселенці. Вони оспівували красу американської землі, а кожную строфку пісні завжди кінчали рефреном: "Америко, хоч яка ти гарна і багата та чарівна, не будеш нам ніколи батьківщиною, не заступиш нам рідної землі".

Хоч сьогодні стоїть моя батьківщина в руїні, хоч і давніше, крім своїх радісних і щасливих моментів історії, переживала лихоліття, тепер тим більше стається мені дорожчою. Її образ врився в мою душу глибоко і широко, і тому на чужині зустрічаю її в думках і мріях, як щось величне.

Хоч сьогодні стала вона невольницею чужинця-наїздника, для мене є двоєрідною матір'ю, а її мешканці — моїми братами і сестрами. Я захоплююся красою її гір і лісистих борів, зеленими луками і левадами. Якась невидна сила в'яже нас із рідною землею. Картини її краєвидів викликають у нас безмірну тугу, а водночас й радість. Я прихилив би їй неба, коли б це було в моїй силі, я хотів би побачити її в красі і славі. Я хотів би, щоб вона стала джерелом багатств, щоб її земля тричі більше видавала плодів, як тепер видає і збагачувала мій нарід.

Любов духової сторінки народу

Земля нашої батьківщини є лиш її тілом, а не духом. Та нам треба теж полюбити духову сторінку народу на батьківщині. Духовими цінностями народу є його культура, цивілізація.

В склад тієї сторінки входять релігія, віра, мораль, красне письменство, мистецтво, наука і філософія та взагалі народня творчість усіх видів і родів.

Я люблю всі її культурні здобутки: люблю її батьківську віру і релігію, люблю свою Церкву і її обряди, люблю рідну пісню, де відливаєть дух народу, люблю всі його історичні радощі і смутки та страдання народу. Поети і письменники поривають піснею людські душі, а дримаючих пробуджують зі сну. Крім духової культури є ще матеріяльна, як архітектура, рільництво, промисл, ремесло торгівля. І ню культуру маємо пізнати, полюбити, бо вона є виробничим твором народу.

Люблю красне письменство, де відзеркалюється не лише краса нашої природи, але й дух народу та його надбання.

Люблю народне мистецтво, яке змальовує красу нашої землі і замикає її в скарбницю народньої творчости. Бо кожна народня творчість — це мудрість народу, а кожна його мудрість є духовим добром батьківщини.

Як кожна країна обороняє себе перед ворогом, будуючи вздовж своїх кордонів твердині, укріплення, так тепер кожен нарід звик обороняти свою рідну культуру перед чужими, ворожими йому впливами, будуючи своєрідні культурні форти.

Хто любить свою батьківщину, читатиме і роздумуватиме над картинами своєї історії, де проявляється дух геройських предків, бо такого роду моменти приготівляють нас до зривів за волю батьківщини. Мусимо використати всі наші духові вальори і скривати їх у народню скарбницю на слушний час. Бо лише здорова любов зродить геройські чесноти і такі ж чини.

Жаль стискає серце на вид упадку справедливости і чесноти в народі і запанування безправства, бо, коли анархічні елементи заводять всеціло духом народу, всі спасенні реформи суспільного життя не дадуться здійснити в громадському, а згодом у державному житті. Нарід мусить заздалегідь виказати силу мудрости і зрілости до самостійного життя. На всіх площинах народнього і політичного життя мусить бути пожвавлена праця. З анархічними елементами мусимо повести боротьбу шляхом виховання і

виробити з них активістів з державно-творчими чеснотами. Такого роду виховна праця мусить появитися на теренах наших шкіл, преси, політики.

Мусимо вийти з вузького індивідуалізму та перевиховатися в українських універсалістів. Свою вибуяну волю обмежити і підкорити інтересам загалу. Ненависть до своєї рідної влади, проводу не сміє мати місця серед нашого народу. Бо нація ніколи не матиме успіху в боротьбі, якщо загал поборюватиме свій провід.

Український мовознавець мусить виказати духа мови і виявити її красу та багатства її форм.

Український політик мусить бути справедливим і визначити такі межі батьківщини, які відповідали б понятті справедливості.

Український письменник і поет повинен не лише описати й оспівати красу своєї землі, але й запалити нарід до братньої, християнської любови, а в певних історичних моментах до героїчних зривів, коли б ворог його заатакував.

Український мистець повинен зобразити природу нашої батьківщини, його релігійно-церковне, родинне і громадське життя, а не сякуватися виявляти нові, модні і чужі форми.

Український історик мусить виказати не лиш усі історичні події і дії в правдивому світлі, але й вказати на помилки, щоб не повторилися в найближчій чи дальшій майбутності.

Український природник і географ повинні виказати не лише всі багатства рідної землі в мінеральному, рослинному, тваринному світах, змірити вірно всі простори рідної землі, подати найвірніше хід їхнього розвитку, але й закликати

увесь нарід до збереження всіх цінностей природи. Не сміє мати місця грабівницька господарка.

Слово "батьківщина" вміщує в собі не лиш землю з її творами, але з усіма духовими цінностями, якими є релігія і віра, Церква, мова народу, його історія, звичаї й обичаї, письменницькі й мистецькі твори, одним словом уся культура і цивілізація, які стали плодом духа народу впродовж його історії. І під сучасну пору, як бувало давніше, кличе нас батьківщина до збірної праці на всіх площинах її життя, виявляє свої потреби, вказує на страждання народу і закликає, щоб верстви суспільности почули голос гробів, клич могил, де спочивають величні історичні постаті, які не жаліли свого майна і життя для добра грядучих поколінь. Ми обов'язані жити спогадами їхніх героїських чинів, які включилися в народню скарбницю батьківщини.

О, як я завжди радів і радію славою батьківщини, та страждав і страждаю її лихоліттям. Всі минулі віки немов води з джерел впливають з могил і курганів, які вкрили нашу рідну землю і є свідками героїських змагань минулих поколінь.

Та все те минуле мусить всякнути в духа молодого покоління і скріпити духа єдності з ним, духа спільноти щоб колишні їхні чини й бажання стали нашими. Наша праця і посвята для батьківщини мусять вкляучитися в спільну історичну працю і в історичні терпіння.

Історія завжди була і буде учителькою життя. Вона нас навчає, що нам треба з минувшини зберегти і заховати, а що усунути.

І горе нам, якщо звертатися будемо до злої традиції і сприйматимемо її зло. Бо як у нашій душі змагається добро зі злом, так теж в нашій традиції є ясні і темні сторінки нашої історії. То ж усі темні сторінки традиції мусимо вилучувати у майбутньому з нашої історії і справляти їх на правильний шлях. Бо не можна ставляти тронів слави для таких своїх борців, що не хотіли нічого знати про справедливість, правдивість і чесність життя, що воліли злочини як чесноти.

Ми не сміємо величати таких провідників народу, які були вождями без віри, без почуття відповідальності. Не можна подавати народові по всяк час зброю, щоб вирішував собі братовбивчими методами. кращу долю. Не сміємо співати гимнів у честь таких провідників, які викреслювали Бога з народнього життя. Бо грядучі покоління, виховані на злій традиції, покінчать катастрофально працю визволення чи обнови народнього життя. І навпаки нам треба втікати від історичних помилок та заправляти грядуче покоління до чесноти, до героїзму. Програма нашого народнього життя і змагань мусить бути ясна, пряомолійна. Клич: "Бог і Україна": не сміє бути пустим словом, а навпаки — змістом нашого народнього життя. Бо нам не лише хліба, але й неба треба, — землі й її плодів та надприродних небесних дарів. Було б злочином зривати зв'язки народу з Богом. Коли Боже благословення спаде на нарід і його батьківщину, наша рідна земля стане Божою святиною, а її нарід — Божим народом.

З кличем "про аріс ет фоціс" себто за віру

і батьківщину йшли вперед римські легіони й перемагали. Цей клич запалював їх до боротьби. Де вони вступили, всюди залишали підкореним свободу віровизнання. А що ж діється сьогодні? — О, зі соромом мусимо визнати, що світ вилучив перший клич "за віру", але без релігії не може добитися миру та кращої долі. Світ без віри й релігії став трупарнею, де зникло життя, а залишився трутень — безвірник. Де процвітає культ віри й релігії, там життя буйно розвивається. Релігійні народи видають зі себе праведників, які випрошують у Бога милосердя для своєї спільноти. Релігійним народам дає Бог великих провідників, геніїв, які переростають цілі покоління. Їхня мудрість — дар Божий. Вона керуватиме всім народнім життям, стане світильником на всіх шляхах народнього життя.

Нічого не допоможуть своїм батьківщинам будівничі світу без Божої допомоги. Бо благословитиме Бог усі наші почини і задуми, якщо наші жертви і посвяти походять з надприродних спонук. З приходом християнства на нашу батьківщину повстало письменство, мистецтво, бо шойно тоді вступив наш нарід на шляхи культурних народів. Культура і цивілізація шойно тоді зможе видати безсмертні вартості, коли визріватиме під сонцем віри і релігії. Хто задивився на земські трони і корони і на наші земські блага, і їх лише шукає, не побачить Божого трону, а на Ньому Царя-царів. Служба батьківщині в'яжеться тісно зі службою Богові. Коли відкинемо Божу поміч при будові держави, ніколи її не матимемо.

Хто любить свою батьківщину задля особистої користи, такого роду любов не буде ідеальна, але матеріальна. Як довго її релігія не перестойть і не удуховить, така любов буде самолюбством, а такі громадяни будуть егоїстами — себелюбами, всюди шукатимуть себе і своїх особистих користей, на що посвячуватимуть багато часу і трудів. Добро батьківщини на стільки їх займатиме, на скільки воно служитиме для них. З такого роду кадрів виходять завжди зрадники народу і батьківщини.

Любов батьківщини мусить бути ідеальна, мусить стати релігійним обов'язком. Вона мусить виростати на релігійному ґрунті. З душі як осередку духової сили виходить зобов'язання супроти Того, який є джерелом нашого життя: Бога. В любові Бога лежить властиве зобов'язання чоловіка. А любов є джерелом сили, звідки кожна природна любов мусить черпати свої сили.

Між дітьми а родичами не буде правдивої, ідеальної любови, якщо діти забудуть на Бога, бо виповівши службу Богові, без труду виповідять послух і пошану своїм родичам. Коли кинемо оком на ХХ-те сторіччя, зразу побачимо, як чеснота любови без Бога на світі збанкрутувала. Де забракло любови до Бога, прийшла в її місце ненависть, злоба і тиранія.

І в подружжі не буде правдивої любови, якщо вона не матиме коріння в любові Бога.

В св. Письмі обох Завітів є чимало знаменитих місць, де є підкреслена єдність і тісна злука Бога і батьківщини.

Жидівський нарід визначався любов'ю до сво-

єї батьківщини не в час, коли Бога покинув, але коли випробуваний тяжкими допустами, шукав дороги до Бога. Він запалав гарячою любов'ю до батьківщини, до Єрусалиму, до Сіону, коли знайшовся у вавилонській неволі, яка тривала 70 років. Тогочасне горе народу сумно оспіває побожний псальмопівець: На вавилонських ріках (над ріками Єфрату і Тигру лежала Вавилонія), там ми сиділи, ридали, плакали ми і в сльозах наш Сіон споминали. На вербах ми повісили наші арфи, бо як можемо співати **в чужому краюю...** Якщо ж я мав забути на тебе, Єрусалиме, — кличе стужено псальмопівець, — хай всохне моя правця. Хай прилигне мій язик до піднебіння, якщо ж я мав забути на тебе і не зарахувати Тебе до перших своїх радощів...

А коли Жиди попали в неволю сирійського короля Антиоха, а сталося це в другому сторіччі перед Христом, читаємо в другій макавейській книзі такі знамениті слова: "Вони (себто сімох синів героїської матері Макавейки) **готові були за закон і батьківщину вмерти**", (II. кн. Макав.).

Коли пізніше Макавейці, герої жидівського народу, не змогли встоятися перед наступом у залізо закутих римських легіонів, не шукали рятунку в утечі, а навпаки — воліли віддати своє життя за волю батьківщини. Вождь Юда Макавей закликав своїх вояків-повстанців: "Геть з утечею! Наша пора надійшла, то ж радше нам хоробро згинути!" І так сталося. Всі згинули героїською смертю у боротьбі.

І в "Новім Завіті" св. Євангелисти в своїх описах зображують красу св. Землі і прославляють

св. місця, де Христос народився, де прожив, де вперше зібрав св. Апостолів і учнів та створив першу християнську громаду, де виголошував Свої Науки, де чудами стверджував Своє божеське походження, де вкінці страдав і вмер за гріхи людства. Вифлєм, Назарет, чарівні береги Йордану, чудові околиці галейського озера, Єрусалим й інші місця місіїної діяльності Христа Спасителя були, є і залишаться святими і прославлюваними в християнській літературі і мистецтві. Немає християнського народу, щоб цього місіїного Христового терену не знав і не любив.

І праведники кожного християнського народу любили свої батьківщини.

Розказують, що **св. Фґанц з Ассізі**, Серафим у людському тілі, палав гарячою любов'ю до своєї батьківщини і щоденно жертвував свої молитви за свій нарід і рідний край. Перед своєю смертю казав братчикам свого Чина занести себе на ношах до каплиці, Порціонкуля званої. В половині дороги до неї казав стати на одному горбку, звідки було видно місто Ассізі і почав пращатися зі своїм містом і батьківщиною. Піднісши свою руку до останнього благословення, промовив дрожачим голосом: "Ти, святий краю, пращай! Хай тебе і місто Ассізі Бог благословить!"

Або інший приклад: в травні 1872. р. в місці Бонн у Німеччині вмирав далеко від своєї батьківщини, Швайцарії великий місіонар Ісусовець, Р. Рог. Його і багато інших католиків прогнав був безбожницький уряд з рідного краю. Своєю батьківщину любив до загину. Коротко перед смертю заявив: "Маю ще одне гаряче бажання:

хотів би я, щоб ще покликано мене до батьківщини. Хай потім схоплять і на останній стації мене вб'ють, щоб лиш моє тіло спочило на швайцарській землі".

Так! Де є любов до Бога, не забракне її і для батьківщини. Вони є обидві нерозлучні, разом стоять і разом падають. Бо релігія є фундаментом, на якому спочиває ціле життя.

Найкращий християнин — це найкращий патріот, бо хто вмє служити Богові, послужить у кожній потребі своїй батьківщині.

Культ героїв

Єдність народу проявляється в любові батьківщини. Між живучими на цьому світі й тими, що від нас відійшли у вічність, існує духовна єдність і любов. Бо в Бозі спочивають всі минулі покоління і стоять у єдності з тими, що ще живуть. Гроби і могили славних предків можуть за донустом Божим покликати нові покоління вибранців народу, які внесуть славу у батьківщину. Бо могили, цвинтарі — це ниви Божі, в які вкладаємо тіла, а тіла — це Божі зерна, що мають зійти в час Божого Суду. А могил, курганів повно на українській землі. Кожна п'ядь землі, кожне поле, чи кожний ліс, гори чи доли, скроплені кровю наших синів і дочок. Немає села ні міста, де під сучасну пору не полялася б кров наших дітей. Ми не маємо права зрікатися оборони батьківщини, а навпаки нашим обов'язком є провадити накинєну нам боротьбу аж до перемоги, якщо немає в нас інших способів обо-

рони. Наші герої вкладали і вкладають свою дань посвят, терпіння і любови до Божої скарбниці, яка з кожним днем наповнюється новими жертвами, посвятами. Спільна духова праця минулих поколінь сталася скарбом народу і тому обов'язком грядучих поколінь є плекати культ героїв нашого народу. Церква рік-річно кладе на їх гробах молитву, Боже Слово. Всі, що вмирають за свою батьківщину, щойно в Бозі пізнають тайну своєї жертвенної любови. Вони не вмерли для народу, а стали посівом нових героїв, які щойно на їхніх гробах навчаться жити, боротись і вмирати за батьківщину. Їхня кров зросила гори і доли, де вони клали свої голови. Їхню жертвенну кров прийняла не лише батьківщина, але й Бог. Їхня жертвенна кров стала цементом, яка тривко сполучить будову нашої земської батьківщини. Всі держави на світі є тим місійним тереном, на якому її громадяни мають сповняти волю Божу. Годі викликувати спори і робити роздори між минулими а грядучим поколінням. Кожному народові визначив Бог місію будови чи розбудови суспільного життя. Ми, Христова армія маємо невидомого вождя, Христа Спасителя і повинні беззастережно сповняти Його волю. Дії нашої історії повинні йти по пляну Божої волі. Кожному народові дав Бог величні і щасливі моменти в його історичному розвитку і допомагав в його змаганнях, але й теж не забував на нього, коли переживав лихоліття. Вірно, що Бог сьогоднішнє горе народу оберне на добро і на його кращу долю та заплатить йому за його чесні змагання і геройські чини, а в най-

ближчій майбутності вияснить причини, чому його стрінула та чи інша катастрофа.

Всі християнські народи творять з Христом містичне Тіло, якого головою є Він сам, а ми його членами. Ми повинні Його прохати, щоб став нашим Провідником у житті, керував його долею і благословив усі його задуми і пляни аж до здобуття волі.

Кінцеве слово: прощання

Наш рідний край, дорога батьківщина творить природну і суцільну єдність, в яку включилися мова, віра, звичаї й обичаї народу і створили одну суспільну збірноту.

Над цим творчим ділом об'єднання працювали минулі покоління і продовжає його сучасне громадянство.

Кохана батьківщино! Коли б ти вмiла збагнути мою тугу за тобою і побачити мене затопленого в смутку і в сльозах, ти частіше являлася б мені у сні і проганяла б зневіру, яка вкорочує мені життя.

Коханий краю! Хоч різnorodні твої кольори та гнучкі і немов вирізблені твої графічні лінії, а однак якась нечувана єдність лучить всі ті різnorodності й відтворює чарівний краєвид. Я хотів би тебе бачити таким, яким ти мені показався в днях моєї молодости, в повноті природної краси, але не в сучасному виді. Бо сьогодні брутална ворожа сила разом з моїми спекулянтами-земляками працює над знищенням рідного краю, обдираючи його з природної краси і грабуючи її

багатства. Під пилами і сокирами падають наші старі ліси, хитаються скелі, підкопані каменоломами. Стара культура краю паде, а "модернізація" наступає і розбудовує нові штучні споруди, хоч не всі здобутки техніки приносять щастя народів. Бо зникають старі, типові народні оселі, а модерні космополітичні видигається, наслідком чого затрачується національний кольорит у користь ворожих впливів і космополітизму. Монотонність модерних шляхів, численні залізничні сіті, телеграфічні, телефонічні й радієві влаштування з інтернаціональними композиціями змінюють характер краю до непізнання. Кольорит давніх сіл зникає, а технічний модернізм врився в нашу країну і змінив народне лице рідного краю. Сьогодні не видніють біля хат квітисті городці, щезли сади, бо служити всяким добром дикій комуні, людям уже набридло.

Старі хати українського стилю схиляються до повної руїни і немає надії на їх відбудову. На місці колишніх селянських хат постають робітничі бараки. Церкви осамітніли, обдерті з давнього багатства жертвенного селянина чи робітника, стоять немов сирітки. Якщо котрась з них чинна, то там ведеться пропаганда в користь розбишацької банди, проголошується зарядження безбожної комуні. Дзвіниця стоїть до розподження комуні із неї йдуть заклики не на службу Богові, але до рабської праці на колективах. Молодь законом-насиллям відмежована від участі в службі Богові. Школи стоять розсадниками деморалізації і безбожництва.

Наше село — колись квітка народу, сьогодні

стало пустинею. Сади і дерева витяли на опал, огорожі, як плоти, паркани, остроги, — зникли, бо вони для руїницького "розмаху" комуні ставляли перепони. Колишні поля своєю різнобарвністю, хвилястість горбків і зелень та тінистість лісів манили колись око глядача. Наші ріки і потоки супроводжали колись алеї верб, лозини, вільх і яворів чи топіль, сьогодні обідрані з мальовничости. Дикі овочеві деревця, які своїми ягідками кормили колись стада зимуючого птаства, витяли, а наслідком цього — багато з нього вигинуло з голоду. Гори пустіють наслідком вирубів лісів. Тож сьогоднішнім кличем повинен бути голос народу: зворот до нашої рідної мальовничої природи. В її красі слава і будучність рідного краю. Обнова сіл і міст в народньому стилевому перестрої, городи і сади мають зацвісти недавнім минулим, а нарід стати до жертвенної праці і культу любови батьківщини.

Коханий краю! Як невимовно тужу за тобою, за кожною п'яддю землі, за кожним чаром твоїх краєвидів! Бо там інакше сонічко сходить і заходить, інакше пички співають, інакше проходять бурі й інакше виють вітри, інакше кличуть громи, інакше шумлять води потоків і рік, інакше шумлять ліси, а їхні дерева своїм шелестом немов ведуть розмову.

Я приїхав сюди, щоб заховати свою віру і служити Богові на волі. Я не приїхав сюди шукати якогось блага, багатства, ані не прибув сюди шукати собі місця на гріб, бо я бажав би зложити свої кости там, де мої батьки і предки спочивають.

Якою страшною була ця утеча з рідного

краю! В дорозі я надивився на море горя, яке переживали бідні скитальці. Я бачив, як смерть косила невинних дітей, що з браку молока передчасно вмирали. Я надивився на жадливі відносини по таборах. В час бурі на океані, коли нашим кораблем кидали на всі боки розшалілі морські боввани, я краще зрозумів марноту світу і всякого земського добра, всієї людської розкоші. Всі вони стали для мене пустим звуком.

О, Всемогутній Боже! Питаюсь Тебе в покорі: чи заведеш мене на мою кохану батьківщину, яку мені дарував в день приходу на світ? Чи скличиш наші розсіяні родини по світі на рідну землю,

Вселаскавий Творче! Я знаю, що в Твоїх руках спочиває всесвіт і доля всього людського роду. Вислухай голосу осиротілих дітей України! Хай безбожний ворог не ликує з нашого горя і не розсіває наших родин по сибірських тундрах і тайгах, по пустинях Туркестану. Хай не вилюднює рідного краю з українського населення. Хай мій нарід стане господарем своєї землі!

О, Боже, я знаю, що Ти пішлиш по мене свого посла — смерть і здіймеш з мене кайдани неволі, а повернеш волю вічності, та я хочу ще бачити свій вольний нарід на вольній землі. Ми всі розсіяні по світі благаємо Тебе в покорі — не відмовляй нам права на свободне життя на рідній землі. Орди Сходу приносили нам сотні років неволю, брехню і ненависть. Сьогодні московський серп і молот несе нам смерть і голод. Захід Європи, як колись так і тепер, приносить нам формалізм правди, псевдознання і гордість гордості

людського духа. Збратавшись з безбожними катми, помагає посередньо сковувати людського духа і катувати вільну людську думку, вільне людське слово, свободу мого народу у всіх проявах його життя. Замість братерства народів повстали табори смерти, тюрми для невольників. Нащо ж ця міжнародня і вселюдська установа, якою являється ООН? Чи може на те вона, щоб помагати катам закріплювати і вимордовувати народи?...

Коханий краю, любя Україно!

В те люте время лине моя пісня любови до тебе, рідний краю, де першим привітом було: Слава Ісусу Христу!

Моя пісня лине до милих стріхокритих хат, де я встав до життя, та де люди жили так, що брали світло за світло, правду за правду!

Моя пісня любови лине до тебе, милий краю, де мій нарід, підносячи кришку хліба зі землі, цідував її, боце — мовляв — дар Божий, якого не годиться топтати. Моя пісня любови пливе до тебе краю, де вважалося великою провинною зруйнувати гніздечко пташини.

Я горджуся Тобою, Україно! хоч Ти стала сиріткою на Божому світі й невольницею з волі тиранів сьогоднішньої доби, я вітаю Тебе, хоч Ти тонеш у злиднях народу, хоч зрошують Тебе щоденно сльози мого обездоленого народу. Вітаю Тебе, коханий народе, не попадай у зневіру! Неодна орда Сходу володіла Тобою, неволила і справляла поминки над Тобою, в час руїни, а однак сталось інакше. Всі орди копали гріб не Тобі, а собі, вони зникли з лица землі, а Ти живеш!

Вссильний Творче! За любов, за сльози сла-

ти надією, що я ще побачу свій рідний край, та якщо я негідний тієї ласки, заспокій моє розплакане серце надією, що з-поза меж цього світу побачу мій рідний край у славі, а нарід на волі.

Великий Боже! вирощуй мій нарід, благослови всі його почини!...

Жаль серце пригнітає, що в мене ні грудки рідної землі, щоб її бодай перед смертю поцілувати і прикрити мій гріб, якщо судиться мені тут вмирати.

Переді мною стоїть нерозв'язане питання, чому крамарі цього світу запродали мій рідний край дикій черні без душі й серця, яка закувала мій нарід у невольничі кайдани? Чи вандалам цього світу справляє розкіш виточувати кров і сльози мого коханого народу?

Мій коханий Стратине, моя люба колиско! Ти мій другий Єрусалиме! Я радо цілував би кожную грудочку твоєї землі, кожний кусочок каменя. І тобі зокрема шлю свою пісню любови; хай же ж вона долетить до тебе, а я почуюсь щасливим, якщо ти торкнешся її, хоч би своєю злиденною рукою. Я скитався по світі, переходив гостинні і негостинні країни, змірив океан, та все мав тебе на думці. Я ще бажав би причинитися якою-небудь працею, щоб ти й цілий край постав з руїни, яку заподіяв тобі ворог.

Вірю, що вже недалекий час, коли боеві сурми заграють, а твоя пісня, коханий народе, залунає і запалить твоїх дітей до бою за потоптані права Божі і людські, бо мій нарід є не лише народом мучеників, але й героїв.

І цим тебе прощаю, мій коханий, рідний краю!